

Foglalat. Erdély és Magyarország: (kinevezések; béke a zilahi ref. iskola ügyében; tudósítás N. Enyedről; Kolozsmegye közlekedési közgyűléséről felvilágosítás; orvosi nagygyűlés; fővárosi ujdonságok; Csongrád és Tolna megyei közgyűlések; magyar gazd. egyesület közgyűlése.) Törökország: (Krétaiban a keresztények fegyvert ragadtak; Mesopotamiában lázadás.) Oroszország. Poroszország. Schweicz. Franciaország. Belgium. Anglia: (az alhá a zsidók emancipatioja iránti törvényjavallatot elfogadta; a négy hatalmaknak a keleti ügyekben mart. 13kán költ jegyzéke.) Spanyolország: (Espartero nyilatkozata) Újabb tudósítások: (Anglia és China közti előleges egyezkedés pontjai, sat.) Hírdetések.

Erdély és Magyarország.

(Kinevezések.) Ő cs. s apost. kir. felsége Mérey Mórinczot, a kir. udvari cancellaria fogalmazó-gyakornokát, ugyanazon kormányzék tiszteletbeli fogalmazójává; — továbbá Gedeon Lajos Torna megyei főjegyzőt, Péterffy Károly Temes megyei táblabíró és Dienes István eperjesi városbíró a tiszáninneni kerül. tábla ülnökeivé méltóztatott kegyelmesen kinevezni. (H-k.)

(Kir. kam.) A' parajdi k. só hivatali ellenőr Gyujtó Lajos zalathnai tartománybeli bányászai törvényszéki ülnöknek előmozdítattott.

A' zalathnai fiscalis felső uradalomban Topánfalván az ispánsági ellenőri állomás ürességbe jött.

A' zilahi ref. iskola ügyében érdekes levelet vettünk. Örömmel látjuk abból, hogy az annak kormányzása feletti egyenletlenség béke útján elenyésztetett, úgy szintén azt, hogy b. Vesselényi Miklós úr a közbejött kedvetlenségek miatt az iskola és zilahi ekklezsia iránt nem csak el nem hűlt, hanem eddigi kegyeit újabbal tetézte. A' levél ez: Zilah apr. 18. Emlékezhettek az é. olvasók az Erd. Hiradó ez évi 14-dik számából, miként Közép-Szolnok vármegye ez évi közgyűlésében egy bizottságot nevezett volt ki, melly a' zilahi ev. ref. iskola, és az ugyan csak zilahi ref. egyház közti peres kérdést békítse ki; arrais emlékezhettek, miként akkor a' béke azért nem létesülhetett, mivel két pont eltért azon föltétől, melly mellett b. Vesselényi Miklós, Ferencz és ifj. Farkas urak a' most fennálló, s még ezután állítandó tanítószékeket alapították, és alapítandják; arra is emlékezhettek, miként akkor a' békepontról b. Vesselényi Miklós úr értesítetett. Most már módomban van írni, hogy b. Vesselényi Miklós urnak válasza a' zilahi ev. ref. egyház előtt felvétellett ma. A' válasz ebből állott: 1) A' zilahi ref. egyház azt kívánta, hogy valamint 1839-ig, úgy ezentul is, az egyház' keblé fogondnoka (curatora) legyen egyszersmind az iskola' algondnoka, s e' mellé két felügyelői tagot még az egyház választthasson. E' pontot b. Vesselényi Miklós úr el nem fogadta, mint a' melly a' czivódás' magvait hordozná magában, s későbbnek nyilatkozott, minden alapítványait inkább a' sz. somlyai iskolára ruházni át; hanem e' helyett javallotta békepontul, hogy az irt egyház jelelhessen ki 3 személyt az algondnokságra, és ebből egyet nevezzen ki a' ref. egyházi főtanács. Erre most ráállott a' zilahi ref. egyház is. 2) A' leendő 3-dik közoktatót, kit az egyház maga fizet, magais kívánta választani. B. Vesselényi Miklós úr nem vélte az egyházat jogaiban rövidülni, ha lemond is az oktató választásáról akkor, midőn ő, és rokonai két oktatót fizetnek, s ezekre a' választási jogot már rég átadták a' ref. egyházi főtanácsnak. E' részben is b. Vesselényi Miklós úr a' maga részéről javallotta az egyháznak, hogy ezen 3-dik tanítószékre hármak kijelölven a' belőlök választást bizza a' ref. egyházi főtanácsra. A' zilahi ev. ref. egyház ma ezen javallatot is elfogadta. Voltak, kik az oktatók' választását merőben az egyházi főtanácsra bizandónak vélték, mivel a' tanítókká választható személyeket ismerni a' zilahi ekklezsianak nincs alkalm; de ezen véleményt a' többség nem fogadta el, mivel a' felhozott okot tetteleg meczáfolák a' zilahi ekklezsia' több jeles köztanítói, s ezek közt Hiri Ferencz' kijelölésével. 3) B. Vesselényi M. úr azon esetre, ha fennebbi javaslatai elfogadtatván, a' 3ik tanítói széket az ekklezsia megalapítja, magára vállalá a' 4iknek fizetésére és szállására megkívántató tőke egy harmadának megalapítását; a' második harmad' megalapítására a' Vesselényi család' minden tagjait, a' harmadikra ns. Közép Szolnok vármegye' Rendeit felszólította. — Mivel tehát a' kitett feltételeket az ekklezsia elfogadta, az iskola' ügyébeni békétlenség-

geket ezuttal elenyésztetteknek nézhetjük, s reméljük, hogy jövődre nézve békesen haladand elő a' kezdett szép pályán. Végre a' sokszor tisztelt báró a' zilahi ref. ekklezsia iránti jó indulatját tetézendő, egy kiseded-ovó intézeti tanító' fizetése' alapjául 1000 p. forintot ajánlott; az ekklezsia ezt olly ígérettel fogadta el, hogy maga részéről is mindent megtenni igyekezend. Azonban, hogy Zilahon a' báró' szándéka szerint idővel egy kisededovókat képző intézet alapulhasson, Zilah városa, s Közép Szolnok és Kraszna megyék is fel fognak e' cél' sikerítésére szólni.

N. Enyed, apr. 19kén. A' mai nap, mint Felsőes Fejedelmünk' születésnapja városunkban is megünnepelettek. Nemes Alsó Fejér vgye' városunkban lévő tagjai, a' városi tanács s választott eskütség, és az itt szállásoló ns. katonai tiszti kar fényes díszruhában először a' r. catholicusok, azután a' reformatusok' szentegyházában buzgó imát emeltek az ég' urához Felsőes Fejedelmünk' hosszas és boldog uralkodásáért. — F. hó' 4kén egy falusi kis, de még sem egészen érdeketlen tanulói próbán voltunk jelen. A' szentbenedeki (Alsó Fejér v.) ref. iskola' 17 növendékei vizsgálatának meg: a' vallás-, szent történetek, Fejér vmegye' statistica, gazdasági ismeretek-, erkölcsi szabályok-, olvasás-, számvetés- és énekből. Feltűnő volt, hogy az oláhfiak is magyarul feleltek s egész készséggel. Az ekklezsia' curatora Inczédi Sámuel, és Zudor Elek urak 50 rftal ajándékoztak meg a' tanító' szorgalmáért; a' gyerekeket pedig megvendégelék. Gazdasági ismereteiket a' tanulók a' Vasárnapi Ujságból merítették, mellyet a' n. enyedi casino hordat ezen iskola' számára. Midőn hallottuk, milly jól fogták fel a' gyenge gyerekek a' Vasárnapi Ujság' nagyérdemű szerkesztőjének népszerűen előadott tanításait, nem lehet elfojtanunk azon obajtásunkat: bár a' kis jövedelemből sok hasznost létesítő n. enyedi casino' példáját többen is követnék, kiknek még sokkal több áll tehetségökben, mint azon casinónak! Mennyi hasznos ismeret terjedne így a' nép közt, és milly kevés áldozatba kerülne!

Felvilágosítás. Kolozs megye' mult hó' utolján tartott közgyűléséről Kovács Lajosnak a' Pesti Hirlap' 30-ik számában megjelent egyébiránt igen érdekes tudósításában hibáson iratik megrovólag, hogy választmány (commissio) rendeltetett a' magányügyek' felvételére s elintézésére. Ezen választmány az első ülés' végével rendeltetett a' kérelmek' átvizsgálása, rendbeszedése és véleményadás (de csupán véleményadás) végett. A' választmány másnap munkálatát a' gyűlés elibe terjeszté véleménye mellett, s itt a' már rendbeszedett kérelmek' újból átvizsgáltattak, s úgy határozattak el; még pedig némelyekben nem a' választmány' hanem a' gyűlés' nagyobb része' nézete szerint. Szükségesnek vélők ezen felvilágosítást, ha szintén a' tévedés nem lapjainkban történt is, nehogy magyarországi rokonink olly hiedelemben maradjanak, mintha ezen hiány, melly ha léteznék, valóban megrovást érdemelne, közgyűléseink' gyakorlatai közé tartoznék.

(Orvosi nagygyűlés.) F. é. május' 29. 30. és 31-kén a' magyar királyi Egyetem' orvosi kara Pesten gyűléseket fogtartani, mellyekre az orvosi kar' minden tagjai, Magyarország' minden orvosai és természetvizsgálói szívesen meghivatnak. Bene Ferencz s. k. J-r.

Fővárosi ujdonságok. Az ujonczállítás e' napokban bevégeztetik. A' Pest városa által állított ujonczok' száma — ide tartozván az izraelita község által állított 24 egyén is — összesen 224 re rug. Igen szomorító adat gyanánt szolgál egy orvosbarátunktól ez alkalommal kapott azon tudósítás, hogy a' városi állítottak anynyira elsatnyult, egészségtelen és nyomorult testalkotással bírtak, hogy 80 egyén közül alig lehetett 30-at találni, ki szolgálatra alkalmas lett volna, midőn erre ugyanannyi parasztleányek közül

közül 75-öt bizvást lehetett kiszemelni. De nem is csuda! mert, mint már egyszer említők, a pestvárosi sorshuzásnál ritkán jelentek meg polgárok' fiai, 's ha látható voltis egy-kettő, ezek a' szegényebb sorsuak, ugynevezett kapások' osztályához tartoztak, a' többi pedig — joggal mondhatni két harmadrésze az egész öszvegeknek — felszedés' és helyettesítés' útján állítatott ki, 's nagyrészen olyanok voltak, kik városunkban legio számmal hemzsegő kóborlók' és utcái suhanczok' osztályához tartoztak, mely nyáron a' homokot és dunapartot, télen pedig a' cserháj- és szemétdombokat, vagy a' városligeti kertészek' gauéjhalmaít választja lakául, 's munka-kerülő, — tehát kereset nélkül is huzza vonja nyomorult életét. — A' helyettesítés itt is gyakorlatba vétetett, 's tán jobban mint egyebütt. A' váltságbér eleinte 100—140, utóbb 10—20 pengő forintra ment. Hogy visszaélések történtek itt is, több kellemtelen esetek bizonyítják, melyeket ez úttal elősorolnunk nem lehet. — Az izraeliták' sorshuzásánál a' legnagyobb rend és csendesség uralkodott. Az első, ki fia helyett sorsozott, egyike volt leggazdagabb 's legtiszteltebb zsidóinknak, ki azon, hogy fiát a' sors érte, egy cseppet sem szomorkodott, sőt örömet nyilvánítá a' fellett, miszerint helyettesítés által valamelyik szegényebb embertársán segíthetend. Ez alkalommal több nemes és szép vonásokról hallottunk említést tenni, melyek tanusítják, hogy az erényes szív néha hatalmasabban dobog darócrrongyok mint selyemköntös alatt. Csak egyet a' többi közül. Midőn az egyik sorshuzás majdnem bevégeztetett, egy csinos külsejű fiatal ember jelenté magát a' biztosságnál, 's besoroztatását kérte. Kérdeztetvén, mi birta légyen ezen lépésre? azt felelte, hogy igen szegény anyja van, ki a' bábásgot tanulta, de pénzhány miatt a' diplomát nem szerezheti meg magának. „Szívesen béallok — mond a' nemes ifju — ha tudom, hogy olly felpénzt kapok, mely édes anyámat a' végső inségtől megmentheti.“ — A' biztosság meg volt indulva, 's a' fiut megajándékozván, az orvosi kar' előjáróságához igazítá, pillanatig sem kétkedvén, hogy azon nemes osztály, mely az ember' élete' biztosítását eszközli, inség- és szegénységgel küzdő társától a' kívánt segédelmet megtagadni nem fogja. P. Hl.

Csongrád megyei közgyűlés. Főispányi helytartónk' előktele alatt mart. 29-én tartott évnegyedes közgyűlésünkben a' számosan megjelent KK. és RR. által — egyedül a' cath. papság' ellenében — közakarattal végzéssé lön Zala vármegyének a' vegyes házasság' tárgyában tett felirata' egész kiterjedésbeni elfogadása; 's ennek folytában az előfordulandó esetekre a' törvényszék' tagjai is kinevezettek, 's a' járásbeli szolgabírák a' népet a' vegyes házasságok' teljesrejuságéről — habár azok meg nem áldatnak is — megnyugtattandják. Valamint az ellenkező lelkészek, a' tárgy' komolyságához képest, mondhatni illendő mérséklettel szólottak: úgy az egyik felekezet által sem hívott, hanem önként egybegyűlt nagyobb számú 's nagy részt rom. cath. vallásu nemesség is a' tárgy' szellemét felfogva, mint — igazán dicséretére legyen mondva — más közgyűléseinkben, indulatkitörés nélkül nyilatkoztak. Jele, hogy magasb műveltség nélkül szűkölködő embertársaink is, ha idegen befolyástól mentek, vallásbeli türelmetlenséget nem ismernek. — Továbbá Zala vármegyének hozzánk küldött körlevele' folytában, azzal egyetértőleg, ő felsége elébe felirat terjesztetni határozatott az 1548: 6 törvényczikk 7. §-a 's az 1723: 55 törvényczikkely' értelmében, miszerint bármelyik egyházi főnököt egy beneficiumnál több nem illetheti. — Az ujonczállítás megyénk' minden helyein még bé nem lévén végezve, e' tárgyban végső jelentés mostani gyűlésünkön nem tétethetett. — Említésre méltó csányi kertészegünk' azon szép egyessége, miszerint lakosai olly kölcsönös szerződésre léptek: hogy valamint most, úgy jövődében is, bármikor leendő katonaaállítás, az egész község fogadás' útján állítandja ki ujonczait, úgy azonban, hogy ha a' minden egyénnek szánt 500 vftért fogadás' útján kiállítani képesek nem lennének, az érintett mennyiséget a' sorstalalta ujoncznak, legyen bár legtehetősb, vagy legszegényebb lakostársuk gyermeke, megadandják. P. Hl.

Tolna megye' évnegyedi közgyűlésének a' vegyes házasságok' ügyében hozott határozatán kívül, melyet már közöltünk, még a' következő nevezetess tárgyak fordultak elő: 1) A' megyei rendőrség' szerkezése iránt véleményadásra megbízott választmány beadta javaslatát, miszerint a' személy' és vagyon' nagyobb biztosítása' tekintetéből a' megyei foglárokat 40 rendőrrel szaporítani, 's az erre megkívánt 6000 pengő fit évenkénti fizetést, a' különben is eléggé terhelt adózó nép' megkimélésével, a' nemesi rend által

viseltetni javasla. — A' javaslat érdemére nézve elfogadtatott; de a' költséget a' mi illeti: többes vizsbangra talált ugyanaz indítvány, hogy ha most kezdetben állandóan nem is, legalább egy-két kísérleti évekre vállalja el a' nemesség, sőt Mátyás' törvényének, mely a' megyék' közszükségeit fedezendő költségeknek a' nemesi rendre kivetését tárgyazza, felelevenítése is többektől megpendítetett: mindazáltal a' nagyobb uradalmak' képviselőinek és néhány birtokosnak ellenzése miatt végtére csak abban állapodott meg a' RR. határozata: hogy e' részben kötelező törvény' alkotása a' jövő országgyűlésre utasításul adassék; addig is a' már fennálló foglárok' czélszerűbb fegyverekkel ellátásának költségei, a' házi pénztár' terhelése nélkül, a' megyei birtokos nemesség által elvállaltattak. Ezuttal egyszersmind a' kor' szellemével karöltve haladó közgyűlés kijelenté azt is, miként a' nemesi rendnek a' megyei közterhekbeni aránylagos részesítését méltányosnak ismeri, 's ezt a' jövő országgyűlésen indítványba hozatni rendeli. Egyszersmind az országgyűlési utasítások' előkészítésére állandó választmány bizatott meg, melyhez mindenki hozzájárulhat, kinek törvényes szavazati joga van. — 2) Indítványoztatott: hogy az ügyvédeknek, 's kiket a' törvény „honoratio“ nevezett alatt ért, gyűlésekben úgy mint választásoknál szavazati jog adassék. Az indítvány' támogatására felhozatott: miként páratlan kincsünknek a' megyei hatóság 's rendszernek roppant jelentősége és fel nem számítható haszna annak olly módokkai megerősítésére 's olly tágas alapra terjesztésére komolyan int, hogy az minden megtámadásoknak ellenállhatni képes legyen. E' czél pedig csak úgy érthetik el, ha minden tudományos műveltségű 's kiképezett értelmességű honpolgár a' megyei testületek tagjává, istápijává tétetik; és így önérdékénél fogva is, irigység és agyarkodás helyett, részvéttel és szeretettel köttetik az alkotmányhoz, mely őt eddig a' közjó' előmozdításának leghatalmasabb pályájától elzárta. A' többek által pártolt indítvány' folytatában H. B. ügyvéd jeles szónoklattal kifejezé: miként ő, mind maga, mind ügytársai' nevében, ezen reájok bizonyosan jótékonyan ható 's az alkotmányos élet' józan felfogásából származott nemes gondoskodást hálás érzettel fogadja; azonban noba magány- személyes érdekeinél fogva a' törvényszerűséget könnyen felejtve, örömmel karolná az indítványt: azt még is illy alakban célravezetőnek nem látva, erősebb talpkőre ohajtáná a' tervezett jogot építeni, 's azért megkéri a' megyét, hogy annak országgyűlésileg törvény általi elhatároztatását eszközölje; mely a' jelenlevőktől általában méltánylott, jeles önmegtagadásu szerény nyilatkozat minden részről elfogadtatván, követi utasításul feljegyeztetett. — P. Hl.

A' magyar gazd. egyesület' közgyűléseiről jelentések, mint a' Vasárnapi Ujság' körébe tartozó tárgyak azon mellék lapunkban egész terjedelmökben közöltetnek, érdekesnek tartottuk azonban a' jövő jun. 1-jétől 8-kaig tartandó tudományos vitalközlések tárgyra olvasóinkat előlegesen is figyelmeztetni, melyek ezek: A' földmívelésből: I. Mi rontja leginkább az őszi repczét hazánk' különböző éghajlati alatt? a' kifagyás, hernyó vagy balha? mikor 's miképpen történik ez? a' karórépa káposzta (*Brassica napus*) van-e inkább vagy a' mezei káposzta (*Brassica campestris*) kiteve e' bajokban 's melyike melyiknek? van-e ellenök védszer és minő? Hol létezik hazánkban czélszerű rétmívelés 's réttöntözés (irrigatio)? milly költséggel 's haszonnal? milly esetekben alkalmazhatni ezt sikerrel? milly rendelkezések léteznek egyes megyeinkben a' réttöntözésekre nézve? 3-or Ismeretes-e a' trágyaszaporítás földgyelítéssel, 's ismeretes-e a' márgázás és gipszelés hazánkban? milly sikerrel alkalmaztatik ezek' egyike vagy másika? Létezik-e hazánkban gipsz és hol? nem volna-e érdemes gipszrétegek' felfedezésül jutalmat kitűzni? — Az állattenyésztésből: 1. melyik jelenleg a' leghasznosb merinójuhfaj? 's vajjon a' csupán 100—200 darab juhot tartó gazdáknak tanácsosb-e durva szőrű vagy inkább finom birkát tenyészteni, a' durva szőrűekkel a' fejés, kétszeri nyírás 's kosarazás levén összekötve ezek közül melyik fajta legajánlhatóbb: a' magyar juh, vagy a' hosszú szőrű tót juh, birkajuh, avvagy az erdélyi juh? Milly gazdasági viszonyok javasolják továbbá a' nyári 's melyek a' téli vagy tavaszi elletést? 2. Melyik legczélszerűbb módja a' juhmosásnak Magyarország' azon vidékein, hol folyóvíz teljességgel nincs? 's különösen a' meleg vizzeli mosás hasznos-e, 's mi veszteséggel jár? 3. Lehet-e a' teheneket haszonnal földmívelési munkákra fordítani? milly sikerrel? 's egyszersmind minő előre látás 's feltételek mellett? — A' selyemtenyésztésből: 1. Melyek a' selyemtenyésztési emelkedhetés

eddig akadályai hazánkban 's miként lehetne azokon leghamarább 's legcélszerűbben segíteni? 2. Mellyik faja volna az eperfának selyemtenyésztésre legalkalmas? 's mi módon kellene azokat nevelni, hogy néhány év' lefolytával a' selyemtenyésztésre már használni lehessen. 3. Mit kellene tennünk, hogy hazánkban a' lehető legrövidebb idő alatt nagy mennyiségű eperfát állítsunk elő, továbbá valljon célszerűbb-e a' selyemtenyésztést nagyban űzni, vagy pedig azt főleg a' köznép' kezeibe adni, hogy hazánkban minél több selymet állíthassunk elő? — A' gazdasági műtanból: 1. számíthatnak-e honi pálinkagyáraink (szaporodások) következtében 's nagy mennyiségű olcsó bortermésünk mellett) ezentúl is, tartós haszonra, 's így célszerű-e új pálinkagyarakat állítani? 2. Mellyek honi cukorgyáraink' emelkedéseinek akadályai, 's mi oka, hogy a' fennállók olly csekély jövedelmet adnak? nem volna-e célszerű, ha a' gazda csupa répatermesztésre szorítkozván terményit a' gyáraknak adná el, legalább addig, míg a' cukorgyártást önmaga is tökéletesen megtanulandná? 3-szor Milly intézkedések által eszközölhetnők, hogy honi gazdánk cél-szerű gazdasági eszközökhöz könnyen 's olcsó áron juthatnának, 's bel és külföldi műkontárok által meg ne csalatnának? — Az iménti kérdések felett tartandó vitások 's azok' eredményei gyors írók által sebes tollal kísérve fel fognak jegyeztetni, 's annak idején 's helyén közre tétetni. J-r.

Törökország.

Krétában a' keresztények fegyvert ragadtak, rendszeres serget alakítanak 's erő állásba helyezék magukat. Hirdetményökben kinyilatkoztatják, miképp a' vérontást kerülük ugyan, de évülhetetlen személyes és birtoki jogaikért végpillanatig küzdeni fognak, Mustapha basa' kormányát leverni, és szigetökre az alkotmányos rendszert behozni akarják. Újabb tudósítások szerint négy személyből álló választmány bizonyos angol fregáton a' hatalmasságok' ügyvivői elébe terjeszté sérelmeit. A' consulok tudakolák: Hellással kívánnak-e egyesülni? „Nem“ felelék azok. Tehát Anglia pártfogásához folyamodni? „Korántsem“ volt válaszuk. Vagy saját fejedelemséget akarnak alakítani, a' samosiak' példájára? „Inkább egyenként meghalunk.“ Mi céluk tehát Önöknek? „Legyen saját törvényhozásunk“ ez vala az utolsó felelet. A' consulok nem ellenézék, hogy a' felkelt krétaiak' megbízottjai folyamodásukat a' nagyhatalmakhoz bényújthassák. Úgy látszik ezen honfi tüzet az angolok szíták lángra; mert a' néppel szünetlen közlekedésben állanak, és hadi hajók Suda körül borgonyoznak. A' szultán 2 ezer embert küldött Krétába, rövid időn megválnak: harc vagy egyezkedés fogja a' dolgok' állását elhatározni?

Mesopotamiában hatalmas lázzadás ütött ki. Diar Bekr' környékén, a' Tigris' forrásainál, a' hegylánczok- és völgyekben minden férfi fegyvert ragadott. A' polgári és katonai helyhatóságok kiüzentének, vagy meggyilkoltatának, a' pártos lakók az ozman birodalom' feloszlását hirdeté ki.

Oroszország.

A' birodalom' nyugoti határaitra közbír szerint 150 ezer ember vonul. Ezen rendelet' okául az hozatik fel, hogy a' birodalom' belsejében az utóbbi éveken kevés gabona teremvén, eddigi állomásaikon a' katonákat élelmezni nem lehet. Ha ezen költöztetés valósul, Európa' békéje felett aligha nem támadnak új aggodalmak.

Poroszország.

Németországban is a' várerősítés napi rendre került. A' szövetséggyűlés' határozatából Ulmat porosz, Rastadtot ausztriai katonai mérnökök fogják védállapotba helyezni. Mainzra nézve is nagy tervek vannak szőnyegen.

Schweicz.

Április' másodikán a' választmány' előterjesztése' négy utóbbi pontjain tanácskozik a' cantongyűlés, azon többség, melly Híradónk' közelebbi számjában közölt első cikkelyt elfogadta, az utóbbiakat is kevés vitatás után keresztül vitte. Aargau a' jegyzőkönyvbe innepélyes óvast iktatott bé.

Franciaország.

A' Moniteur ápril. 6-kán költ számjában közli már azon törvényt, melly az erősítési művekre 140 millió francot határoz.

Belgium.

Brüssel ápril. 5-kán. Muelenaere gróf bizaték az új ministerium' szerkesztésére meg; faradalmi még eddig semmi eredményre nem vezettek. Minden esetben mérsékelt elvű emberek fognak a' kormányra lépni.

Anglia.

Alava tábornok londoni spanyol követ visszahivatott, 's helyébe Gonzales nevezteték ki.

Az alházt a' szegénységi törvény foglalatokodtatja. Sok tory, ki előbbi alkalmakkal e' tárgyban a' kormányval egyetértett, most az egész rendszerben fogyatkozásokat lát; 's nem szűnik módosításait egymásra nyújtani bé. Többek közt Somers gróf indítványba hozá, hogy a' szegénységi törvény olly városokra ne terjesztessék ki, hol a' lakosok' mennyisége 10 ezerre nem rug. A' ministerek semmi szavazatkor bizonyos diadalra nem számíthatnak, 's pedig másszor e' kérdésben 200 sőt 300 szóval győztek 20 vagy 30 ellen.

Az alháztban mart. utóján a' zsidók' részszerinti emancipatioja került elő. Az angol alkotmány szerint t. i. közállományi és helyhatósági hivatalt kevés kivétellel csak az viselhet, ki esküt tesz arra, hogy a' keresztény vallás' tagja. A' követek' terebében mindazonáltal az idén már kétszer olvastaték egy törvényjavallat fel, melly ezen eskü alól a' városi tisztviselőkre megválasztottakat feloldozza, más szóval megengedi, hogy zsidó is illy hivatalokra eljuthasson. Divett úr a' törvényjavallat' harmadszori felolvasását kéri. Gladstone. Ha lehetséges volna, helyhatósági és közállományi hivatalok közt áthághatatlan korlátot vonni, a' kérdés más alakot öltene magára; de mi után ez alig gondolható, ha a' zsidók' községi befolyással ruháztatnának fel, ők legott a' political pályán is fellépni kívánnának; és a' szenvedő és tevőleges parlamenti választásjog tőlök meg nem tagadhatatik. Véleményem szerint a' Mózes' hite hivatalviselésre alkalmatlanná teszen Angliában, hol a' kereszténység annyira bé van a' közállományba szöve, hogy joggal el lehet mondani, miképp az az angol törvények' kiegészítője. Nem kezdjük-e parlamenti foglalkozásunkat imádsággal? nem esdeklünk-e az igaz vallás' előmozdítása és terjedéséért? 'S ki értene ezen szavakban egyebet, mint a' keresztény hitet? A' türelemesség, melly a' feuforgó törvényjavallat' alapját teszi, jelen esetben csalfa's közönyösséggel határos. Tekintsék bár Önök hazánk' történeteit. Milly neműek a' parlament' asztalán fekvő leghajósabb és bonyolodottabb kérdések? Nemde a' keresztény vallást tárgyazzak? 's azok nem gerjesztettek-e a' birodalomban létező hitágazati különbség' után szenvedélyt és ingerültséget? Nem első érdekűek-e Angliában az egyházi adó' és népiskola' kérdései? Tekintsünk Skocziára. Az ottan uralkodó egyházban a' lelkészek' kinevezése nem mély, a' társadalmi életet és polgári viszonyokat érdeklő kérdés-e? Hát Irlandban nem foly-e a' vallás leghatalmasabban bé a' közállományi ügyekre? De azt mondják: mi után a' catholicusokat nem csak helyhatósági hivatalokra, de a' parlamentbe is bevették; miért tagadták hasonló kedvezéseket a' zsidóktól meg? Ezen következtetés sántít; mert különbözzenek bár véleményben a' catholicusok tőlünk, őket hozzánk a' keresztény vallás' egyetemi kötelekei kapcsolják, ők hiszik a' megváltót és megváltást; a' zsidók azt megölik, ezt a' jövődtől remélik. Továbbá a' catholicusok' száma milliókra rug, őket political jogoktól elzárni kivihetetlen vala; izraeliták alig laknak 18 ezeren nálunk, erköcsi 's anyagi erejüknél fogva mire sem kényszeríthetnek. Pringle. A' törvényjavallat alkotmányunk' megsértése. A' zsidó nép az örök életű Ahasver, ki a' végetlen nemzeti bűn' lakolásáért bujdoklik, 's magasabb sorsot kell hogy teljesítsen, mint a' mekkorát a' parlament számára határozhat. Macaulay. A' városi tisztségekre ha bé is bocsátjuk a' zsidókat, még nem következik, hogy parlament' tagjaivá válhassanak; de ha az utolsó eset is kerülne elő, abban semmi veszedelmet nem látok. Itt catholicusok, protestansok, anglicana hitűek, dissenterok és unitariusok ülnek. Mindenik közülök állítja, hogy övé az igaz vallás, mindeniknek azonban igaza nem lehet, a' zsidókon kívül is tehát sok csalfa hitű veszen részt törvényhozásunkban. (Az elmás minister' ezen egy oldalú nézetét nagy helybeli hagyással fogadta a' szabadelvű párt.) Nevetséges volna — így folytatja Macaulay — azt gondolni, hogy a' zsidók valaha a' nemzeti vallást felforgatni, 's helyére a' magukét emelni akarják; a' legrosszabb esetben is többet nem tennének, mint például a' catholicusok, kik egyházi ügyeinkben az „önkéntesség" rendszerét akarják létesíteni. Azon gyámok, a' zsidók' kevés számuak, 's tehát általok political rázkodásoktól tartani nem lehet, éppen ellenkező eredményre vezet; mert mivel ők a' népesség' olly kisded töredéke, minden veszély nélkül ruháztathatnak polgári jogokkal fel. Véleményem tehát kö-

vetkező: mi után a catholicusok és disszenterok egyenlővé tettek a többi lakóssal, a zsidóknak is annyit meg lehet adni, hogy városi hivatalokra választathassanak.

Ingliš. A divatszerű szabadelvűséget a zsidók iránti eszközös gyöngédség jellemzi. Ezen rokonszenv, gyanításom szerint, nem annyira Ábrahám fiának világfájdalmat viselő arcvonalmairól nyer táplálást, mint a költői szelleműek állítani akarják, hanem azon igen közszerű észlelésen nyugszik, mely szerint sokan, kik a születési nemesség ellen előítélettel viseltetnek, annál alaposabb hódolatot mutatnak a pénz aristocratiája iránt. A törvényjavallat előterjesztője Divett végzé a vitakozást béké, a két angliai egyetem képviselői (Goulburn és Ingliš urak) ellen heves vádakat szökt, s eléggé alig csodálható azon feltetsző jeleményt, hogy éppen a Musák laka küldi az alháza a világosabb eszmék legrogzottebb elleneseit. Egyébiránt indítványa 188 szóval 31 ellen harmadszor is felolvasatott. Megvált miként fognak majd a lordok hozzá szólni.

A keleti ügyekben Schekib Effendi londoni török követhez martius 13án intézett jegyzéke a szövetséges hatalmak képviselőinek lényegileg ekként hangzik. „Az alólírtak köteleességeknek tartják élénk örömeiket nyilvánítani a keleti kérdés megoldása felett. Mi Egyiptom beligazgatását illeti, febr. 24éről Alexandriából érkezett tudósítások szerint csaknem minden nevezetesebb pontjai a febr. 15kán költ fermánnak teljesítendők. Mehemed Ali tartalék nélkül elősmerte, hogy az ottoman birodalom törvényei és kötiratai a kormányzása alá bizott tartományokra is kiterjesztvők. Az ércz-pénzt és adózási rendszert, a sergek egyenruháját és hadi hajók építését érdeklő cikkeknél kikötés nélkül aláveti magát. Egyiptom tengeri és száraz katonái számát a fényes Kapu által meghatározandó mennyiségre, s annak parancsolatai alá helyzi; szóval uralkodójával törvényes és hűbérnöki viszonyba tért vissza. Azon elvből, mely a juliusi kötés alapját teszi, kiindulván, a szultán szabados kényétől függ, a tartomány közkezelését tárgyzó kérdéseket elrendezni, s Mehemed Alinak e tekintetben felterjesztett óhajait fontolóra venni. Az alólírtak, a nélkül, hogy illy tárgy részleteiben, mely egyébiránt is hatáskörökön túl esik, belé elegyülnének, a török követhez jan. 30án intézett összesjegyzékekben kifejtett elveikre utalni köteleességeknek tartják. Ezen a juliusi kötés tételeire alapított nézetek fognak sinormértékül szolgálni azon megjegyzésekre, melyeket a négy udvar képviselője a magas Kapuhoz intézni hivatala találja magát. Az alólírtak teljesen meggyőződnek arról, hogy a békítés szellemében tett őszinte figyelmeztetések a szultánnál oly méltánylást nyerendek, millyel a hatalmak eddigi tanácsadásai iránt szüntelen viselteték. — London mart. 13kán 1841. Eszterházy, Neumann, Palmerston, Bülow, Brunnow.

Spanyolország.

Espartero nevében Linage következő nyilatkozatot küldött az „Eco del Comercio“ nevű hirlapba. „A herceg vágyik ugyan a közdolgok terhe alól visszavonulni, s fáradalmak után családát körében kipihenhetni; mindazonáltal vonakodni soha sem fog a hon védletére, a szabadság és függetlenség biztosítására fegyvert venni. Mindig kész leendő a cortesnek a kormányzóság számát meghatározandó rendeletét előmozdítani; azonban oly szerepet, mely

jelen körülmények közt az ország megszabadítására véleménye szerint szükséges eszközökkel ellenkezésbe jövend, a cortes kívánságára is elvállalni nem fog.

Martius vége felé a pápai allocutio felett ministeri gyűlés tartaték, néhányan a római udvarral minden közlekedést megszakítani akartak. Espartero követet kívánt Rómába küldeni, és mindent békes úton igazítani el. A ministerium hosszas versengés után egyikre sem tudá magát elhatározni.

Újabb tudósítások.

New-York kinyilatkoztatá, hogy M' Leod szabadon bocsátatni nem fog, s az ellene indult kereset az egyesült államnyi kormánytól függetlenül folyand le. „Az ügy így szól a Standard mind feszültebben vonja magára a figyelmet. Nincs kétség, hogy az igazgatás követünkét teljesen felbatalmazá úti levele kikérésére. Az elnök a congressust majus 31-re rendkívüli gyűlésre hívá egybe. Fő okot ezen tette Ámerika pénzügyi viszonyai szolgáltatának; mert a kincstár üres s az állományhoz sürgető követelések érkeztek. — A Pages-Mauguin fele indítvány — mint olvasóink emlékezni fognak — azt tárgyzá, hogy a hivatalbelieknek a törvényhozásba befolyhatásuk korlátoztassék. A törvényjavallat pártolásra koronként következő főbb okok hozatának fel: igen káros hogy a megyék előjárói az év nagyobb részit Párizsban a képviselők termében töltik el, s ez okból hivatalos foglalatosságukat igen gyakran elhanyagolják; már is annyi tisztviselő lön kamara tagjává, hogy parlamenti oligarchia alakulásától lehet tartani; nem a végrehajtó hatalom szolgál függnek a ministeriumtól, hanem ezek amattól, mert a kamarákban számuknál fogva mindig képesek a kegyökből kiesett kormány útjába akadályokat gördíteni. A javallatot kárboztató okokat, következő szempontok alá lehet vonni: a törvényhozás sok alkalmas tagoktól fosztatnék meg; a jelen kamarákat tüstént el kellene oszlatni; a kamarákban minden érdek, polgári helyzet és az ország előereje képviseltetik, ellenmondás volna tehát, ha egyedül a hivatalbeliek rekesztetnének aból ki. A törvényjavallat aprilis 6-kán került szózat alá, és 203 szóval 170 ellen visszavetett. — Angliának Chinávali viszálya végéhez közelget; Eliot kapitány t. i. Makaoban jan. 20-kán a menynei birodalom felhatalmazottjával előleges egyezkedésre lépett, mely szerint a császár a) Hong Kong szigetét Angliának birtokába bocsátja, b) hat év alatt 6 millió dollart fizet a hadi költségek megtérítéséül, c) a két kormány közt minden hivatalos viszony tökéletesen egyenlővé tétetik. A chinaikat ekkora engedékenységre egy kis szerepséltenség tanítá, t. i. jan. 9-ke körül 700 sipahi, 200 európai katona és 400 matroz Pratt őrnagy vezérlete alatt a Bocca tigrisi erősség előtt kiszállottak, egyszersmind három hadi hajó az ágyutelekkel szemben állást foglalván a lövöldözést elkezdték; másfelől két gőzöny az alanti ágyutelepeket fedező fellegvárba vetett bombát. A chinai pattantyusság rövid időn visszanyomatott, s egy pár óra alatt az erősség angol kézbe került, és sánczain veres kereszt lobogó ingott. Az ellenség 7 száz embert veszte, angol 3 holt meg és 25 kapott sebet. Ugyan az nap Tycocktan nevű és két angol mértőldre fekvő vár is elfoglaltaték.

Mikor?	Levegő mérő (Barometrum)			Hévmérő (Reaumur)			S z é l	I d ő j á r á s.
Aprilis'	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.	É. K. 1	Reg. tiszta, d. napfény, d. u. felleges, e. dörgött. Egész nap felleges, d. u. dörgött. Egész nap tiszta.
20kán	27'' 7'''	—	27'' 8'''	+ 7	+ 20	+ 11	É. K. 1	
21kén	27'' 8'''	—	—	+ 10	+ 17	+ 10	É. K. 1	
22kén	27'' 10'''	27'' 9'''	27'' 10'''	+ 7	+ 20	+ 12	É. K. 1	

(1) Ő Felsége a Császárságban kebelezett karczfalvi közönségnek méltóztatott kegyelmesen szabadalmat adni a végre: hogy Karczfalván hetenként minden csütörtökön vásár, és esztendőnként háromszor, úgy mint: Invocavit vasárnap utáni hétfőn, Szent János és Szent Gál napjain (juniust 24kén és october 16kán) sokadalom tartassék. —

(3)

(1) **Eladóbirkák.** N. Sajón Doboka vármegyében 350 darabból álló legjobb nemű birka juhnyáj eladó. A venni szándékozók értekeződhetnek árok felől odavaló gazdasági tiszt Kovács Andrásal. (3)

Árverési hirdetmény.

(1) Gróf Bánfi József úr bonczhidai gazdasági majorjában a haszonbérlónek 44 darabból álló ménese, melyek közül két mén a titt. gróf úr árverésén vétetett, s melyhez 33. különböző fajta (racza) fiatal kanca, s több paripa csikó tartozik; gulyája, melyhez tartozik egy báró Senyeitől vett 3 éves bika, s 37 darab válogatott szép tehén és tulok; birka nyája, mely áll 330 dar. finom selyem birkából, 150 teli és tavaszi bárányból, 4 válogatott kosból, feles számú közönséges hazai juhait, bivalai f. évi május 21-kén közárverés útján eladatnak; addig is kéz alatt megvehetők, mely esetben e hirdetmény vissza fog ugyan azon lapokban vonatni. (3.)

Jelentés.

(2) Az asphált festék annyira gyarapodott már,

hogy rugalmasságánál fogva vaspléh-, érc-, fa- és köre legtartósabb és legolcsóbb máz, úgy az iránt sincs többé kétség, hogy a bádofedel a legjobb, legtartósabb s a zsendely- és cseréphez képest legillendőbb is, különösen ha tekintetbe vétetik a fedelek szép külsője aesthetikai tekintetben s a sokkal kevesebb ácsmunka is.

Ezen ujjonnan feltalált máz felolvasztva a tárgyakra kenetik s mivel a meleg által a levegő eltávolítatik, a legkisebb üregekbe is behat s így egészen egyesül a pléhvel, fával vagy kővel; bizonyos olajos hozzáttétel által, mely az asphálthoz adatik, rugalmasságot nyer, mi által tartóssá válik; minden más mázok a fedélre bató meleg miatt, mely mindent szét terjeszt, megrepedeznek, miből nem sokára új költség származik, ezen asphált festék ellenben rugalmasságánál fogva a pléhvel együtt kiterjed s hidegben azzal együtt megint összehúzódik, az eddig elé ismeretes savanyok u. m. só, kén-savany sat. közül egy sem repesztvén meg az aspháltot. Különösen ajánlható ezen máz a pléhesekeknek, fedélsatornául s általában mind azon mivekre, melyek esső-, hideg- és melegnek kitétetvők. A bádofedelekre nézt megjegyzendő, hogy a fedelet nem kell deszkával bévonni, hanem csak megléceznit oly távolságra, mint a cserépfedeleknél; nem is szükség a fedelet ezen mázzal egyszerűen többször bévonni. Lásd Allgemeine Intelligenz blatt nro 451.

Alólírtat fedél- és csatornapléc, úgy aspháltzsin a legjutányosabb áron található.

Ajánlja továbbá alólírt nevezetesen szaporó-

dott vas- és nürnbergi portékai raktárát legjutányosabb ár mellett; valamint a raktárában található következő portékat, u. m.

Kékkő (blau Vitriol) mázsája - - - 22 con rf.
Zöldgálicz (grün Vitriol) - - - 6 —
Fejértímsó (Weisz Alaun) - - - 7 36
Nagybányai gelet (Nagybányaer glett) - 11 36
„ „ Olom - - - 14 —

Kézi vízipuska réz dugacsával, megjobbitott szelelővel (Ventil) s új szerkezettel 8 —
Húzó kutakhoz rézből legjobb készületű szerek vas perselyekkel.

Takarékfűtőkhez tartozó készülétek réz dugacsával s szelelővel

Zománczos főzőedények, tűzhelyek, mindenemül hordozható bécsi takarékkemenczék, meiszneri fűtők.

Bátorkodik alólírt különösen figyelembe ajánlani, hogy nála mindennemű takarékkemenczék egyes részei oly számmal találhatók, hogy bár mily szűk és keskeny helyhez alkalmazhatót s azonnal egy kényelmes egészszé alkothatót választani. Ezen kemenczék által oly sok fa kiméltetik meg, hogy árok a megkimélt fa által rövid időn visszapótlatik.

Végre ujahban is ajánlkozik alólírt minden megbízások s szétküldések (commissiok expedition) eligazítására mind a bel- mind a külföldön, nevezetesen Csernovicz, Lemberg, úgy Szatsava, Botusara, Jassi, Galacz, Kisinöv, Odessa s a t. sat. felé.

Diedrich Sámuel.

Szerkeszti s saját betűivel nyomatja Méhes Sámuel.